

Ord från redaktionen

Tema föräldraskap

För en tidskrift med fokus på barns och ungdomars utveckling och möjliga behandlingsinsatser är föräldraskap och familjeliv ständigt aktuella och angelägna frågor. Detta nummer och det kommande numret av Mellanrummet har föräldraskap som tema. Vi hoppas att läsarna känner skrivlust och vill skicka manus till oss för vårens nummer. Mellanrummet har tidigare givit ut två temanummer med föräldraskap i fokus. Nummer 3 ”Terapi med föräldrar” gavs ut år 2000 och det dröjde sedan sju år tills temanumret ”Föräldraskap och behandling”, nr 16, publicerades. Föräldrar och barn påverkas och påverkas av varandras känslor och liv i så stor utsträckning att det är svårt att förstå och hjälpa ett barn utan aktiv medverkan från barnets föräldrar. Föräldrar i sin tur påverkas mycket starkt om deras barn inte mår bra. I Mellanrummet nr 16 citerar Margareta Linell, tidigare verksam vid BUP i Nynäshamn, ett ordspråk som illustrerar samhörigheten mellan barn och föräldrar och hur

smärtsamt det kan vara för föräldrar när ett barn inte mår bra: ”En mor är aldrig lyckligare än sitt olyckligaste barn”.

För att en familj ska fungera väl behöver alla familjemedlemmar ha det tillräckligt bra. Från den brittiske barnläkaren och psykoanalytikern D.W. Winnicott känner vi principen ”*good enough mothering*” som han myntade 1953. Det är fortfarande aktuellt att försöka mildra de orimliga perfektionskrav föräldrar kan känna under inflytande av olika experters råd och idealiserade bilder av föräldraskapet. För en del familjer finns givetvis särskilda utmaningar och belastningar som kan försvåra det ”tillräckligt goda föräldraskapet”, som till exempel somatisk och psykisk ohälsa av olika slag. Just nu, i hela världen, försöker föräldrar hitta en balans mellan beskydd och utvecklingsbefrämjande frihet under press av hotet om smittsam sjukdom – som är livshotande för en del och innebär mycket lindriga, eller inga, symtom för många andra. Under året som gått har vi alla varit upptagna av Coronapandemins påverkan på människors hälsa, den

kliniska vardagen, patienternas välmående, våra egna reaktioner och den globala osäkerheten. Till hösten 2021 planerar vi ett nummer med tema Coronapandemin och vi efterlyser redan nu artiklar relaterade till *pandemi och psykoterapi*.

I denna utgåva av Mellanrummet finner vi flera artiklar om både svårigheter och möjligheter sammanhängande med föräldraskap och psykoterapi.

Susanne Wroldsen beskriver i sin artikel *Om å finne hverandre* hur arbetet med föräldrar till späda och små barn kan te sig när föräldrarna lider av personlighetsstörningar. Hon lägger vikt vid arbetet i relation till modern och har sin utgångspunkt i Sterns affektregleringsbegrepp, särskilt störd affektiv kommunikation. Wroldsen hänvisar också till erfarenheter som psykoterapeut med barn och vuxna och till begrepp/fenomen som *second skin*, motöverföring, projektiv identifikation och *containment* som hjälpsamma för förståelsen av barnet och den vuxne i relationen.

Hur män som utsatt sin partner för våld upplever sin fadersroll och hur ett terapeutiskt arbete kan te sig beskriver Henning Mohaupt i artikeln *Farsrollen hos men som brukt vold mot barnets mor*. Mohaupt poängterar vikten av att förstå mannen som både traumatiserad och traumatiserande, där en noggrann bedömning av mannens psykiska hälsa bör beaktas. Det terapeutiska arbetet behöver ofta inordnas i en längre tidsram för att kunna reparera skadade relationer och för att hjälpa mannen att hitta nya förhållningssätt.

I *Behandlande arbete med våldsutövande pappor* beskriver Peter Andersson hur psykoanalytisk teori – med tonvikt på Winnicotts tänkande och modern mentaliserings teori – kan användas som grund för psykoterapeutisk behandling med fäder som har utövat våld mot sina barn eller partners. Andersson belyser sitt resonemang med en klinisk fallbeskrivning, och reflekterar kring terapeutegenskaper av särskilt stor betydelse för arbetet med denna patientgrupp.

I artikeln *Utviklingsrettet samspill i en flerkulturell gruppe med fedre og sønner* skriver Unni Tanum Johns och Marianne Haugvik om arbete med en grupp med fäder och söner.

De beskriver hur de använder sig av icke verbala och verbala metoder som musik, lek och samtal om det som utspelar sig här och nu i gruppen. Gruppen hade utgångspunkt i ett projekt där samarbete med hälsocentralerna var en viktig förut-

sättning för planering, rekrytering och uppföljning av barn och familjer i en stadsdel med en stor population med invandrarbakgrund. De ställer frågor om hur faders betydelse för söners utveckling bör utforskas mer och nämner Winnicotts tänkande i relation till mödrars och faders betydelse för utvecklingen till levande kreativa människor. Författarna hänvisar till nyare spädbarnsforskning och Sterns teorier.

Intervju

Lise Radøy träffade Inger Stene, som gav en personlig intervju, *Tilbakeblikk på et liv i barne- og ungdomsfeltet*, som spänner över hela hennes mycket innehållsrika karriär.

Nytt från forskningen

Teija Anke har skrivit en doktorsavhandling om mödrar med bipolär sjukdom, med titeln: *Mothers with bipolar disorder need help in the perinatal period*. Den bidrar med viktig ny kunskap om bipolär sjukdom hos kvinnor under graviditet, neonatalperioden och barnets första år. Även om det är välkänt att gravida kvinnor med bipolär sjukdom har hög risk för recidiv i sjukdomen under perioder efter förlossningen, är det få studier om detta som har genomförts. Avhandlingen påvisar behovet av tidig intervention för dessa mor-barn-dyader.

Bokanmälningar

Görgen Olsson resencerar *Ungdom og psykisk helse* av Lars Ravn Øhlkers, Ove Heradstveit och Liv Sand (redaktörer), utkom 2019.

Liisa Roine-Reinikka anmäler *Psychodynamic Interventions in Pregnancy and Infancy: Clinical and Theoretical Perspectives* av Björn Salomonsson, 2018.

Elisabeth Haapatalo resencerar *Working with fathers in psychoanalytic parent-infant psychotherapy* av Baradon Tessa (redaktör), utkom 2019.

Inger Fjermeros anmäler *Psychotherapy with infants and young children: Repairing the effects of early trauma on early attachment* av Alicia F. Liebermann och Patricia Van Horn, från 2008.